

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 gr. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:
za vse leto 10 gr. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravništvo je na stolnem trgu (Domplatz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila:

Za navadno trisopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat,
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Pad „komune“ v Parizu.

Mednarodna zveza Evropske demokracije (internationale) ima brez razločka narodnosti v delalcih svoj najčvršči stop, svojo armado, svoj izvršni organ. Kakor soldate iz kasarn, ravno tako prihrume delalci iz svojih delalnic, če velja, da se to, kar je odbor te zaveze sklenil, s fizično silo izpelje. Tako je v burnih časih. V navadnih mirnih časih se pa socialistične teorije propagirajo, ki so za delalce to, kar je „eksercierrelement“ za soldate. „Internationale“ razpolaga v celem Evropi z milijoni vtrjenih delalskih pesti, pa tudi z milijoni denarja, ki so se po delalskih krajevarjih nabrali. Odbor te mednarodne zveze ima svoj sedež v Londonu. Najrodovitnija tla za svoje teorije imela je ta zaveza že od nekdaj na Francoskem, zlasti v Parizu, v Lijonu in v severnih obrtnijskih departementih. Potem ko je oblega Pariza po Prusih nehala, in Parižani niso vedeli, kateri oddelek vlade je prava francoska vlada, ali tisti, ki je med oblego zunaj Pariza pred Prusi od mesta do mesta begal, ali tisti, ki je v Parizu bil in Pariz junaško branil; — je mislila „internationale“, da je doba prišla, da svoje teorije tudi praktično izpelje, da to, kar je delalcem tolikokrat obetala, oživotvori, da svojim socialističnim idejam vidljivo obliko da, ter je poklicala svojo armado delalcev pod orožje. Situacija je bila za to zapeljiva in vabljiva. Iz postavnih tal je stopila na nepostavna, razvila je zastavo punta in ustaje, ter enim mahom vse to doseči htela, česar je postavnim pōtem zastoj dosegati si prizadevala, al vsaj še le po dolgotrajnih borbah korak za korakom doseči mogla. Stvarila je „komuno“, ter jej tako notranjo uredbo dala, da je v njej tudi „četrťi“ stan delalcev do politične veljavnosti prišel. Velika večina pariškega mestjanstva odobrila je to stvoritev. Po sramotnem dvajsetletnem Napoleonovem cesarjevanji mislil si je Parižan: malo periculosam libertatem, quam otiosum servitium, ter je svoj glas, svoj denar in svojo krv komuni na razpolaganje postavil. V komuni je zahteval Pariz za sebe popolno suvereno municipaliteto, neodvisno od ostale Francoske, se ve da s svojo posebno upravo in vlado. S tem se pa Pariz ni hotel popolnoma od matere zemlje ločiti, med njim in deželo bi bilo še dosta vezí ostalo. Pariz s svojo inteligenco in s svojim bogastvom je hotel pōtem „komune“ ubežati nadglasovanju ostale dežele, posebno pa kmečkega stanu, ki je pristopljiv raznim upljivom, ter si na ta način zagotoviti svobodo, ki mu jo je v prejšnjih časih ostala dežela tolikokrat nadglasovanjem vzela bila. Pariz se je postavil v „komuni“ izven okvira centralizirane francoske države, ter v posnemo tega povabil vsa druga velika francoska mesta, s katerimi se bi potem federativno zvezal bil. Kako bi se bilo vse to na prejšnjem razvijalo, to je težko reči.

Nas zanima tukaj pred vsim drugim politično-socialistično lice, ki se je v pariški „komuni“ svetu pokazalo, in po padu komune spet nazaj v svoje temne kvartire vrženo bilo. Za socialno vprašanje je pad pariške komune katastrofa, ktera se še v enem desetletji premagati ne bo dala. Socialno gibanje v Evropi je bilo zadnja leta precej visoko na površje splavalo, katastrofa v Parizu potisnila ga je zopet nazaj v blato in globino človeškega društva.

Bralci „Slov. Nar.“ se bodo še spominjali na to, kar smo o svojem času o „socialnem vprašanji“ in o mednarodni ligi za vseobči mir in svobodo“ rekli. Za

svojo dolžnost si držimo bralcem tudi prikazen pariške komune kolikor se da objektivneje razsvetliti. Sicer je pa tudi socialno vprašanje tolike važnosti, da ga denes noben žurnalist, ki si je svest svojih publicističnih dolžnosti, ignorirati ne sme in ne more. Tak žurnalist bi bil enak štrutu, ki glavo v pesek zarije, da ne vidi preteče mu nevarnosti!

Pariška komuna postavljena med pruske kanone na vzhodnej, in Verzejske na zapadni strani ni bila ne časa ne terena, da bi mogla svojo obliko do zadnjega glaja razviti, ter je žalibog že koj s početka v neko grdo, nespodobno karikaturu razdivjala, iz ktere se njeno pravo lice le težko spoznati da. Verzejski vladi, in po ostali Evropi vsim tistim, katerim je vsak socialen napredek zopern, je ta karikatura kot povoljno strašilo služila, ki so ga kot gorgonsko pošast vsim zmernejim elementom v goljufnem zrcalu kazali. To razdivjanje v karikaturu je tudi druga francoska mesta odvrnilo od proglašenja „komune“. — Kljub tej karikaturi, ki se nam v pariški komuni predstavlja, se da vendar to, kar je zdravega v njej, prav lahko posneti.

Vse mednarodno politično-socialno gibanje gre denes na to, da se ne stvorijo posebno zaokrožene države, ki so druga od druge po obliki vladanja, po sebičnih koristih, po razno barvanih mejnih ograjah, po narodnostih in veroizpovedanjih itd. ločene, ampak mednarodno politično-socialno gibanje gre na to, da kot glavno načelo humaniteta obvelja, da se človeku človeštvo povrne, da se „junckerstvu“ in „beamterstvu“, beli in črni suknji politične in socialne predprave vzamejo, da siromak delalec, ki se od dana na dan, iz roke v usta živi, iste politične pravice ima kakor bogatin. Vse denešnje države so agresivne in nasilne in zato svobodi občine in osebe več ali manj nevarne. To so najnavadnejše socialistične fraze.

V pariški „komuni“ se je pokazala nova, do zdaj še ne poznana in še ne klasificirana državna oblika. Največ sličnosti ima „komuna“ še z republiko, pa vendar prav za prav ne spada v to kategorijo državnih oblik. S komuno so se pomnožile državne forme za eno več. Ona bo profesorjem glavo belila ne vedočim, kako bi jo definirali.

Pariz je bil do sedaj v marsičem ne samo glava Francoske, ampak tudi glava Evrope. On je to svoje glavarstvo na novo s tem manifestiral, da je prvi na svojem telesu poje: „komune“ eksperimentiral. Ta eksperiment se ni do kraja izpeljal, prekucija ga je v njegovem procesu zadržala. Komuna je umrla, nasilne, ne naravne smrti. Pogoji njenega razvitka in obstanka so bili najnepovoljniji. Če bo še kje v Evropi do prekucij prišlo, bodo te prekucije bolj socialistično nego politično barvo imele, in zelo verjetno je, da se bo kot prvi postulat vpeljanje „komune“ zahteval.

Iz vesti, ki so bile po časopisih brati, bila je precej velika večina Parižanov (za komuno, in to je najbolj spričalo, da ta politično-socialen ustroj vendar ni tako črn, kakor se mala. Mi tukaj ne bomo, še manj pa odobravamo vandalizem, kterega se je baje komuna v Parizu krivega storila. Te divjosti je javno mnenje cele Evrope obsodilo, tudi mi vržemo kamen na-nje. Sicer pa Verzejci tudi niso tako postopali, kakor se to plemenitemu zmagovalcu pristje. —

Komuna je vržena na tla. Požare v Parizu galsili so Verzejci s krvjo nje privržencev. Delalce, nje najbolj navdušene brambovce, paujejo denes z „bête

noire“, ravno tako kakor so leta 1789. tretji stan s „canaille“ psovali. Delalec je vržen nazaj v svojo politično ničnost. Mesto političnih pravic čakajo ga žulji na dlanu, znojno čelo, trdo delo in trdi kruh. Zobmi škripaje bo klet sedanji društveni red, ki je nepravilen njemu, ter bo naprej duhtal in sklepal, kako bi mogel ravnopraven z drugimi stanovi postati. — Kapital brez dela je mrtva stvar. Bogatin brez delalca, je siromak, kajti skoz delo se še-le kapital oživi. Delalec je tedaj državi one iste važnosti in vrednosti kolike kapitalist, pa vendar kolika je razlika med njima, kar se političnih pravic tiče! — Za nekaj časa bo na Francoskem površno spet društven red vladal. Bourboni in Orleanci in Napoleonidi se bodo za prestol trgali in pipali. Vsak teh pretendentov si domišluje, da se je po predestinaciji v ta namen rodil, da postane oficijelni oče in obligaten osrečitelj francoskega naroda. Prišel bo pa spet čas, da bo francoski delalec, ta potrebna „črna živina“, se spet za dosego političnih pravic vzdignil. Prvi poskusi navadno spodlete, drugi časih tudi še, nazadnje pa vendar vsaka zdrava ideja obvelja.

Komuna ni „komunizem.“ V Parizu je sicer več dejanj se pripetilo, ki jih mora vsak kot najsurovejši komunizem obsoditi. Na tem pa ni tolikanj komuna kriva kolikanj zunajne okolnosti, ki so komuno obdajale. Enaka komunistična dejanja so se pri vseh večih prikucijah prikazovala, ter se bodo tudi še v bodoče prikazovala. Ljudje, kakor Viktor Hugo, Flourens in Assy ki so v zastopstvu komune sedeli, res niso po tem, da bi človek veliko zaupanja v njih dejanje imeti mogel. Blanqui in Pyat bila sta najskrajnejša komunisti, pa vse to vendar še ne zahteva in ne zadostuje, da bi razmišljajoči človek komuno samo obsodil.

Vzemimo pa ta slučaj, da je v krvavej borbi pariška komuna zmagala, da denes Parižani v Verzelji stoje ne Verzejci v Parizu. — Kaj bi bil nasledek tega? Thiers in njegova vlada bi bili padli, po vseh večih francoskih mestih bi se bila komuna proklamirala, duh francoskega naroda bi se bil po tej inštituciji omladil, novo navdušenje bi bilo prešinilo ta čuden narod, ki se najraje za „ideje“ navdušuje, in kakor so francoski „sansculoti“ koncem preteklega stoletja tako zvane „ideje leta 1789.“ po vsej Evropi z oroženo silo razširjevali, ravno tako bi bili komunisti z orožjem svojo „komuno“ v vse sosednje dežele nesli, „bête noire“ bi se bil povsod vzdignil in francoskim komunistom vrisakaje nasproti hitel, kar je zdaj zdolej, bi se bilo na vrh postavilo, in kar je zdaj zgorej, to bi se bilo dole potlačilo. —

Socialno vprašanje je po padu Pariške komune sicer nazaj potisneno, izbrisano iz dnevnega reda Evropskih narodov pa ni.

Urvnanje plače za duhovnike.

G. župnik F. Gruber v Strass-u je storil v okrajnem zastopu lipniškem predlog, kateri se je tudi sprejel:

- a) naj se prosi vis. vlada, da bi skrbela za boljše, enakomernejšo plačo nižjega duhovstva, vendar brez povikšanja davkov; in
- b) pozvati vse štirskje okrajne zastope, naj enake prošnje pošljejo ministerstvu.

Vsled tega sklepa je lipniški okr. odbor izdelal načela, po katerih naj bi se pri tej izpeljavi ravnalo in jih že razposlal vsim okr. zastopom na Štirskem, naj pristopijo dotični prošnji.

Ker je plača duhovnikov brez dvoma jako različna in bo to vprašanje gotovo enkrat stopilo na dnevni red, bilo bi želeli, da tudi duhovniki sami izrečejo svoje mnenje in to stvar na vse strani razjasnijo.

Načela plačne uravnave pa so:

1. Plača naj se za zdaj le pri posvetnem duhovništvu regulira, torej bi ostali kloštri itd. pri svojem sedanjem stanu.

2. Iz davkov se ne smejo jemati denarji za višo plačo duhovnikov.

3. Že obstoječi cerkveni závod (religionsfond) bi se moral zdatno povišati s tem, da bi cerkveni in oziroma župnijski dohodki (pfründeneinkünfte) tekali v ta zavod.

4. Sedanji oskrbniki duhovnij (pfründenbesitzer) obdržijo vse dosedanje dohodke.

5. Kloštri itd. obdržijo svoj imetek; zato pa morajo duhovnike svojih duhovnij sami plačevati in tudi v starosti zá-nje skrbeti.

6. Iz dohodkov pomnoženega cerkvenega zavoda se plačajo posvetni duhovniki, izvzemši pokojnine (penzije).

7. Plača se odmeri po tem, kako dolgo je duhovnik od dneva svojega posvečenja že v službi in se vsako peto leto povikša.

8. Za duhovnike, ki so nezmožni dalje služiti, se napravi penzijski zavod.

9. Pokojnina se odmeri po zadnji plači in po letih službovanja.

10. Štola naj se odpravi; za neka leta pa bi naj še ostala in se porabila za ustanovljenje penzijskega zavoda.

11. Ker ima vsak duhovnik pravico dostojnega preužitka (tischtitel), bi naj vsak duhoven v pokoju dobival preužitek od 210 gld., bodi si iz cerkvenega zavoda, bodi si od ktere moralne ali privatne osebe, ki je k temu zavezana in neki dodatek.

To so načela, ktera okr. odbor razjasnuje iz finančijelnega in cerkveno-juridičnega stališča.

Celo Štirska ima 851 posvetnih duhovnikov; 50 pa bi se jih lahko odračunilo, tako da bi jih 800 ostalo.

Vsak duhoven dobi gotovo plačo, ktera se vsakih pet let poviša. Prva najnižja plača je

od 1.— 5. leta službovanja	400 gld., duhovnov bi bilo	130
„ 6.— 10. „	460 „ „ „	120
„ 11.— 15. „	520 „ „ „	110
„ 16.— 20. „	580 „ „ „	90
„ 21.— 25. „	640 „ „ „	80
„ 26.— 30. „	700 „ „ „	72
„ 31.— 35. „	780 „ „ „	64
„ 36.— 40. „	860 „ „ „	56
„ 41.— 45. „	920 „ „ „	48
„ 46.— 50. „	1000 „ „ „	30

Pokojnina pa bi bila za iste dobe: 210, 235, 272, 321, 382, 455, 552, 665, 778, 921 ino 1000 gld. Po tem računu bi za vse Štirske duhovne trebalo 492.000 gld. vsako leto.

Kje bi se ti dobili?

1. Glavnica zemljiščine odveze vseh Štirkih duhovnij znaša 2.931.806 gld. k. v., od teh 5% obresti . . . . . 153.000 gld.

2. Glavnica dozda odvezanih kolektur 50.770 gld. k. v., 5% . . . . . 2.665 „

3. V tej razmeri je pričakovati za odvezanje kolektur še 670.660 gld., po 6% 40.240 „

4. Zemljišča od 544 duhovnij, katerih vsako se da poprek na 30 oralov računati, bi se naj v zajem dale ali poprodale. Oral po 250 gld. bi znašala glavnica 4.000.000 gld., torej zajemnina ali obresti po 6% . . . 240.000 „

5. Ustanove pri vsaki duhovniji v državnih obligacijah znašajo poprek do 2000 gld. nominalne vrednosti, torej vse skupaj 1.088.000 gld., od teh 4 1/2% . . 52.960 „

6. Ustanove v privatnih dolžnih pismih znašajo kakih 160.000 gld., od teh 6% . . 9.600 „

7. Dosedanja državna podpora za katoliško bogočastje na Štirkem . . . . . 70.400 „

Skupaj . . . 569.785 gld. torej še 77.785 gld. čez potrebo.

Po tem takem bi res mogoče bilo, plače duhovnikov uravnati, ko bi duhovnikom mogoče bilo, s tako nizko plačo živeti, si s 400 ali 500 gld. na leto hrano, obleko, časnike, knjige in druge potrebe, ktere ima izobražen človek itd. preskrbeti. Sicer pa smo to stvar le zategadelj tu navedli, ker bo gotovo pri vsih okrajnih zastopih v pretres prišla in ne bi škodovalo, da bi se kdo oglasil, ki so mu vse razmere natanko znane, ter da bi se duhovstvo, kterege se ta stvar edino tiče, samo ob pravem času oglasilo.

Dopisi.

†β. Iz Ljubljane, 10. junija. [Izv. dop.] Tudi v Ljubljani smo britko obžalovali Tomšičevo prezgodnjo smrt. Tomšič si je pridobil izvanredne zasluge za domovino, ko bi tudi drugaga ne bil storil, nego da je časnikarskemu slovstvu on prvi dal pravo mer. Nekako neprijetno pa mora človeka dirniti, ko vidi, da mu kažejo politični nasprotniki več spoštovanja, nego posamezni „merodajni“ možje naše stranke. Naj mi bo dovoljeno naznaniti od več strani čuveno željo, da bi se oskrbela Tomšičeva litografovana podoba. Gotovo bi si jo marsikteri omislil, — morebiti bi odbor za Tomšičev spominek vzel to reč v roke?

— Naš deželni predsednik pl. Wurzbach je pri nastopu svojega urada sprejel mnogo korporacij in društev in tudi ustavoverni mestni zbor. Pri tej priliki je Dežman ogovoril Wurzbacha ter ga spravil skoro v nepriliko. Glavna misel Dežmanovega govora je bila: „Wurzbach, Ti si bil ustavovernež, ergo ostani tudi ustavovernež!“ S skoro smešno skrbljivostjo je našteval deželnemu predsedniku vse velevažne trenutke, številke sej in dnove, v katerih je Wurzbach glasoval s ustavoverno stranko ter konečno izrekel gotovo nado, ka hode pl. Wurzbach tudi v prihodnje se pomikal edino le pod praporom vseveličavnega nemčurstva. „Malz-extract“ ljubljanske inteligencije in kapitala pa je takrat zopet sijajno pokazal, da se v „svetu“ in na parkétu ne ve obnašati, kajti med govorom, ko je Dežman Wurzbacha zaradi ustavoverstva pridušal in rotill, so kričali preomikani mestni očetje neprestano „bravo“ in „sehr gut“, kakor da bi bili za to nalašč plačani. Gospodine Dežman! za prihodnje predstave treba mestne očete bolje dresirati, napišite jim kratek navod, kako se treba vesti in kretati pri predstavah, ta navod naj se nauči vsaki na pamet in potem napravite vsaki drugi dan poskušnjo na rotovžu. Počasi že pojde. — Gosp. pl. Wurzbach je odgovoril kratko a dobro ter rekel, ka se bode držal pri instalaciji izrečenega principa: „Euake pravice za vse!“ Dežmana in 29 mestnih očetov je preletela kurja polt, nihče ni kriknil ni „bravo“ ni „sehr gut“, ampak vzeli so svoje grešne duše pod pazduhe in šli po stopnicah, po katerih so bili prišli. — Gosp. policijski svetovalec Abčín se je ravnokar vrnil iz Gorenjskega, kamor je šel pretipljavat javno mnenje in mišljenje. Premišljal je baje, bi li Leški tabor res vtęgnil vzročiti nepričakovane prekucije sveta. Okrajni glavar Wurzbach pa je bil med tem v Ljubljani, menda da bi svoji spomenici gledé tabora, na ktero si toliko domišlja, dal več pomenljivosti.

Iz Cerknice 10. jun. [Izv. dop.] — (V posnemam nje.) Kakor bo čitateljem „Slov. Naroda“ znano, zedinili ste se poprej obstoječi županiji, Begunjska in Cerkniska, in izvolili si mesto bivšega, narodno menda premalo odločno postopajočega g. Obreza novega župana v osebi g. A. Milavca, s katero volitvijo smo popolnem zadovoljni, ker smo g. Milavca že od popred poznali kot vrlega in zvestega sina Slovenije. Da bo nova županija glede narodnosti brezobzirno postopala, pokazalo se je v prvi seji. Med drugim stavi je iskreni domoljub g. Ant. Krašovic predlog, naj županstvo uraduje izključljivo le v slovenskem jeziku in sprejema le v tem jeziku sestavljene dopise iz vseh slov. pokrajin, nemške pošle naj tekoj nazaj. Kdor naše Notranje, oziroma Meniševce pozna, vedel bo, da je predlog ta bil enoglasno in navdušeno sprejet. Temu predlogu dodal je dobroznani narodnjak, g. Hren, bivši Begunjski župan, še to, naj župan iz

Listek.

Dubenske pogodbe.

(Poljski spisal Ign. Kraszevski, poslov. L. G. Podgoričan.)

(Dalje.)

Kaka zvlastna vozarija je to! Ali je kočija ali voz? Kakova sta konja! kako jima rebra silijo izpod kože! Ali vidiš tu opilo, umazano, raztrgano, a vendar-le ovrvičeno spremstvo? ali vidiš jasnega mogotca z ogromnim trebuhom na vozi tako kakor s kakim mehóm pred seboj. Gledi, pomolil je glavo nazaj in gleda. Kam neki? Morda se zakladnica pelje za njim. Zakladnica, to je zelen voz, vleče ga šest konj; toda prazna je ta zakladnica, o ktere je zmerom razgovor, a v kej so sodci, nesreča — da prazni! Pooblaščenec rudečega nosu se pelje z jasno Milostjo, „plačala bi rada dolgove;“ — tako vpijeta povsodi. „Rada bi majbno posojilo,“ — vsakomu pošepčeta na uho. Pri zakladnici sta dva Kozaka — vsak na svojem konji se samokresi in noži za pasom. Le smelo, smelo! niti lupeži bi se ne dali zvabiti vam na pleča: že z daleč smrdi vaša revščina, vaša osamelost, umazanost, pri-smodija in nepoštenost.

Vaših zadolženih posestev ubogi najemniki, ali

samo ti bodo morali napolniti vaše prazne sodce, kajti kako si drugače pomogo, če jih s tožbo ostrašite, če se jim zagrozite, da jih preženete in s samoljubim smehom dokazete, pogodba z njimi sklenjena — da ni pravična? — morebiti res ni pravična, zato ne, ker ste premišljeno sklenili jo.

Gledi no, tamkaj-le drkoče pa „najtyčajnka“ (dal je ime jej Novi Jičín), to je nesrečnega zemljiškega najemnika voz. Revežu je toča požela žito, slaba letina vzela poljščino — mokrota, suša itd., a zdaj se pelje v Dubno, rad bi podaljšal najem. Ubožec ima ženo in otroke, — a komu bi se zaupal? — priplačati bode moral, vdati se višemu dotoku, gotovo!

Že zopet drug najemuik tam-le, nekov oderuh, suh tako, kakor je kislá smrt revna; le gledi, kakov je: bled je, enook, vrhi tega pa do cela nevesten. Za njim kmetije kimljo k svojej gosposki, — reveži jočejo in javdajo. Ali kaj? najemnik se je pobotal za višo najemščino, predpust pa se je tudi začel.

Ta mladenič le, gledi ga — na težkem starem vozu sedi, samo trije konji ga vleko, rad bi se oženil, treba mu je torej novcev, novcev in novcev. S seboj pelje pooblaščenca, zato da skuje pogodbo, s seboj ima 50 vatlov platna — izposojenega. Gotovo ni dvomljivo, da bi ne dobil potrebnih novcev, saj ima dobre vnenje dohodke, poverjenik pak je ukreten človek: lahko torej

kapitalistom dokaže, da je zaročnica že davno imenje zapisala svojemu ženinu.

Gledi, tukaj-le mimo dremlje malo vinski Obrestovič v sivem kaputu; na kozlu pred seboj ima služnika — slamorezca. Gospodar sedi na krabici z nekoliko rublji, z množino dolžnih pisem; vstavi se v najbornejšoj krčmi; in gledi, sam uživa domači užitek konjema daje svojo rezanico, vmes na oprhnelega ovsa malo, in posoja na visoke obresti, na obljube takim, ki mu nikoli ne da kakovega dobička. Leto za letom se zaklinja, da nikoli nikomur ne posodi ničesar več tako na vero, ali slehrno leto se dađe okaniti, spregovoriti, torej posoja in posoja.

Za njim je drug plemenitaš v sivem kaputu; tudi se pelje v Dubno z novci, toda ni tako dobrih rok posojnik, ne ukvarja se z visokimi odstotki, temuč na mari mu je bolj gotova zaloga. Jedva sta se utegnola naužiti v temnej sobici vsak v svojej krčmi, že za njima stiče jasne Milosti služniki.

„Szano wnego Procentowicza!“ — o-glasi se pana grofa pooblaščenec na pragu.

„Ali Aspan tu, he? Kako se imaš? Nu, kaj? morda sta pripeljala obresti?“ —

„Obresti? he! a, a! dobođeš jih, dobođeš! pogo-voril sem se, gospod grof malo —“

„Taka je zmerom z vami, ali jaz —“

slov. pokrajin ako tudi le z nemškim napisom došle dopise brez odpiranja tekoj pošle nazaj, in naj se prepisi tega predloga razpošlejo okr. glavarstvu, sodniji, in krajnemu, okrajnemu in deželnemu šolskemu svetu, kakor tudi deželni vladi in deželni sodniji, da se ti uradi po tem tudi ravna in se iz nemških dopisov izvirajoča mogoča zakasnenja županiji nikakor podtikati ne morejo; ta dodatek bil je itak soglasno sprejet. Zdaj mislimo, izigrala se je g. Ogrincu pač zadnja kvarta, nolens volens moral bo dopisovati v slov. jeziku, kar je v novejšem času enkrat tudi že storil. Imeli smo tudi priliko čitati dopise z njegovim lastnoročnim pisanjem pisane, in priznati moramo, ka smo njegovo „hrvaščino“ prav dobro razumeli, bilo je pisano v čisti lepi slovenščini. Vi pa, gospodine Dev, c. kr. preiskovalni sodnik, imeli boste priliko, vse odbornike deti na zatožno klop, kajti še dopisi z nemškimi napisi priromali Vam bodo nazaj v Planino, jaz pa bom še mnogokrat skrbel, da bodo vsled mojih dopisov iz vaših rok šle pritožbe „via löbliche Ssaatsanwaltschaft in Laibach“, kar ste tudi zadnjič storili, a kar mi je prav žal, takrat le z dolgim nosom. Da se zopet vidiva!

Iz Šmarja 8. junija. [Izv. dop.] Tomšič-eva nenadna smrt je tudi nas bitko zadela, tem bolj, ker se ga tukajšno ljudstvo še radostno spominja. kako jedrnat in iskreno mu je govoril pri otvorenji pol. društva „Naprej“. To simpatijo tudi djansko dokazuje znesek, ki se je tukaj za njegov spominek nabral. Zarad spominika pa se je od mnogo strani želja izrekla, naj bi se sicer na Tomšič-evem grobu stavil dostojin spominek, večidel nabranih novcev pa naj bi se porabil za ustanovo (štipendij) ali za literaturo ali pa za uboge slovenske dijake in se po tej „Anton Tomšič-ovej ustanovi“ ohranilo ime in spomin najodločnejega borilca Slovencev na žurnalističnem polji. Vsakako naj skliče začasni odbor za nabiranje novcev, predno stori končni sklep, občni zbor darovateljev, da oni odločujejo, kaj se ima storiti z nabranimi novci.

Iz Zagreba 9. jun. [Izv. dop.] Za saborske poslance so bili nadalje izbrani, in sicer v Sremu: za Vukovarski okraj narodnjak Perkačanski Ilija, pravoslavni parok, za Tovarnički okraj narodnjak župnik Odjič, za Erdevički okraj narodnjak župnik Tombor, za Rumski okraj narodnjak dr. Dimitrijevič javni bilježnik (notar), za Iriški okraj narodnjak dr. Rogulič odvetnik, za Iločki okraj narodnjak Grčič odvetnik, za trg Rumo narodnjak Jovan Rogulič posestnik, za mesto Vukovar pa magjaron Parčetič, uradnik hrvaškega ministarstva v Pešti. Parčetičeva volitev se gotovo ne bo potrdila, ker je bil volilni zapisnik že ob desetih v jutro zaključen. ne pa, kakor volilen red zaukazuje, ob eni popoldne, s tem se je zaprečilo, da veliko narodnih volilcev ni moglo

glasovati, sicer je pa Parčetič, dasiravno v službi hrvaškega ministarstva, vendar ogerski uradnik, ker se trošek hrv. ministarstva iz ogerske blagajne plačuje, ter kot takšen nima aktivnega, še manje pa pasivnega volilnega prava na Hrvaškem. Ravno zavolj tega zadnjega razloga se tudi Bogovičeva volitev ne bo potrdila, ker je tudi on uradnik hrvaškega ministarstva v Pešti. — V Daruvaru v Požežkej županiji izbran je narodnjak Josip Muzlar kotarski sodec. — Za trg Bakar v Primorji izbran je narodnjak Zmajič, za Bakarski okraj pa narodnjak dr. Derenčin javni bilježnik. Vladinega kandidata Battaglerinija morali so v Bakru žandarmi in vojniki v sredo vzeti, inace bi ga bil razdražen narod na kosce raztrgal. — Za plemenitaško občino Turopolje izbran je magjaron Modič. — V Cerniku v Požežkej županiji, kjer od narodne stranke Miškatovič kandiduje, bo zadnja volitev jutri 10. t. m. drugod so povsod že volitve končane. Narodnjaki bodo imeli v saboru 52 glasov, skupaj z narodnimi virilci pa blizo 60, tedaj na vsak način absolutno večino.

Kar sem že v zadnjem svojem dopisu kot glas napomenil, se je obistinilo. Bachov tiskovni zakon leta 1852., ki je pri nas še zmerom veljaven, dobil je pōtem banske naredbe „novelo“, ki neke njegove ustanove v precej liberalnem duhu prenarejuje. Nasledek tega bo preselitev opozicijskih naših listov iz vojnega Siska v Zagreb in sploh živeje gibanje na žurnalističnem polji.

O vremenu pisati, ta predmet bi se bolj za „Novice“ prilegal, vendar si pa ne morem kaj, da ne bi omenil zelo neugodnega vremena, ki nas že dalj časa nadleguje in kaznuje. Če bo še junij tak, kakoršen je bil maj, potem je glad in stradanje neizbegljivo. Če pa Hrvat kruha nima, Slovenec tudi ni sit. Nižave ste Sava in Drava poplavlili, gorice so pa še črne, kakor mesca sušca, celo sneg je iz Žumberskih gorâ v posavje polukal. Bog nam pomoz!

—r. **Iz Trsta 11. junija.** [Izv. dop.] Gospod dr. Ferluga, rojen in izrejen v naši okolici je sinoč prišel v mestnem zboru, ko se je obravnavala rešitev gosp. Nabergojeva predloga zaradi štirirazrednih slovenskih šol, ne le temu nasprotoval, ampak se znebil celo abotnega izreka, da v Trstu nihče slovenskega jezika ne zna. Vajeni smo sicer, da dr. Ferluga izdaja svojo kri, ker je večkrat že zbleknil da smo Slovenci ničle, akoravno on le od teh ničel, to je od nas Slovencev živi, da se bi pa popel do take abotnosti, tega bi ne bili mislili. Morča se bo ta renegat še kesal svojega izdajnega postopanja, saj pravi primorska pesem: „Kdor narod slovenski taji, še tla ne bi pila njegove krvi.“ Okoličanje, zapomnite si dobro tega odpadnika in merito mu z isto mero, s katero ou Vam, poiščite si v svojih potrebah drugega moža mesto dr. Ferluge, kteremu ni treba zaslužka od „ničel.“

Politični razgled.

V državnem zboru se posvetuje in sklepa o državnem proračunu v malo zanimivih debatah. Bolj zanimivi pa so razni glasovi po nemških novinah o propadu ustavovercev, kajti javno kažejo koliko tolikokrat naglašanega avstrijskega domoljubja se najde pri ustavovercih. Nemški ustavoverci na Českem že dopisujejo v nemške liste, v katerih tožijo o svojem žalostnem stanju in kar naravnost kličejo Pruse v deželo, naj pridejo rešit in prisvojiti nesrečne nove Šlezvik-Holstajnce: „Ne pozabite nas, bratje, pri svečanih pojedinah; mi smo vredni otroci, najbolestnejši otroci iste sijajne matere, kateri gre dolžnost, nas svojim širokim plaščem odeti. Dnovi, ko nam bota državni pravdnik in kazenska sodnija odvzela svobodo besede, so pred durmi. Dobro je, da je tako prišlo, kolo zgodovine ne more obstati. Čudež bi se moral zgoditi, da bi se mi sprijaznili z „Avstrijo“. Krokariji še letajo, kljubu vsem zmagam okolo „Kyffhäuser“-a, na noge Germania, zadnjikrat, da gredo za vselej k pokoju.“ Tako piše Nemec iz Českega v pruski časnik B. A. C. To je jasno dovolj in kaže „das wahre Oesterreicherthum“ Nemcev v pravem svitu.

V nemškem državnem zboru se je odločilo, da se da najodličnejim generalom 4.000.000 nagrade in ravno toliko za rezerviste in brambovce.

Na Francoskem se je odpravila postava, po kateri so bili principi Orleanski za vselej pregnani s pogodbo, da se princa Joinville in Aumale zavežeta, da se ne vdeležita narodnega zbora, akoravno sta voljena kot poslanci. Kaka bode prihodnja državna oblika na Francoskem še ni razvidno, Thiers-u se pooblastila še niso podaljšala, ker se dotični predlog še stavlja ni in on misli, da ga bodo itak ubogali, kakor so ga do zdaj. 2. julija bodo nove volitve, pri katerih vsaka stranka nekoliko privržencev kot poslance pridobiti upa. Agitacija v ubogi Francoski je velika, zlasti Napoleon in rudeči princ „Plon-Plon“ ne dasta miru, akoravno do sedaj še nista našla vspeha, ampak povsod le nevoljo.

Dosedanjega francoskega poslanca v Rimu, grofa Harcourt-a, pokliče vlada domu, tako da francoska ne bode nikakor zastopana, in tako bo moralčno podpirana rimska stranka.

V angleškem parlamentu se je te dni vsled neke interpelacije obravnavalo o otoku „Helgoland.“ Lord Enfield je odgovoril, ka Pruska tega otoka do zdaj niti zahtevala ni, a da Anglija nima vzroka ga odstopiti.

V Italiji se bo v kratkem vteločila papeževa dežela laškemu kraljestvu, 1. julija namreč postane Rim glavno mesto, kamor se preselje vse oblasti iz Florencije. Laška vlada je povabila vse poslance in za-

„O! o! to ti pripiše k istini! Grof te prosi, da bi prišel obedovat.“

„Nečem.“

„Nikar se ne obotavljaj, idi, idi.“

„O ne.“

„Moraš iti bigos *) jest, nalašč ava te čakala, a če te ne bode. Saj poznaš našega starega.“

Po tem opominu se Procentovič vdade, godrnja pod nos in nekaj blebeče, a nihče ga ne posluša; ko mu gospod poverjenec veli še enkrat, odide z njim.

„A szanovnega in najmilszega goscia!“ — tako ga grof pozdravi, pritisne na svoj ogromni želodec in jame poljubljati se zatobačenim nosom. „Hej! obedo! pili bodemo vodko! Dajte le-sem! na zdravje našemu čestitaku!“

Procentovič je prevljuden, da bi ne izpraznil prvega, drugega in še tretjega kozarčka, sicer tudi en kozarček ali pa dva francoskega vina ne bode na kvar spočenemu gostu. Ko mu ta postrežba porudi obraz, posadi ga jasni pan na blazinjek; grof poleg njega sedi na enej strani, poverjenik pa na eni s steklenico v roci.

„Nu, čas je že, da najine zadeve pridejo na vrsto. Pripeljal sem ti obresti, srce moje, ali, duša moja, ta me pritiska, ta, pa ta, znaj, nadejem se, da me počakaš ti.“

„Saj učini to pan Procentovič, povedal mi je, da ničesar ne odreče gospodu grofu,“ — segne v besedo pooblaščenec.

„Da, da,“ — godrnja že malo pijan — Procentovič, „ali jaz potrebujem istino, saj sem že pisal da.“

„Ali pisal si kaj o tem? hm! jaz nisem dobil nikakovega pisanja.“

„Kako to? saj je gospod grof še odgovoril mi!“

„Ali jaz? a, to ni res! jaz? — Sicer pa, duša moja, bodi-si tako ali tako, ali imaš novce?“

„Nimam jih ne;“ šepne malo omočen . . . a prav zdaj potrebujem —;“ pooblaščenec pazi na grofa.

„E, ti lahko žrtvuješ! saj imaš na tisoč in tisoč rubljev, posodi mi na osem od sto, kakor te res rad imam, tako gotovo ti bodoče leto vrnem vse.“

„Žal mi je, ker jih nimam.“

„Ali jih res nimaš?“

„In res ne, kaj bi . . .“

Grof je že po konci.

„A kar se tiče tvojih obrestij,“ — leno omeni, „o njih se pomeniva pozneje, kajti vsa polna mi je glava samih skrbi. Ne zameri, moram oditi; — in „waćpau“ (vi) z menoj?“ — Poverjeniku da znamenje, oba vstaneta, Procentovič poišče palico in čapko. Od tega časa do konca kontraktov ni zaradi upnika pana grofa noben dan več doma.

V drugi gostilnici na pragu stoji na straži neki ponosen služnik, prišel je k plemenitašu v gostilnici.

„Jasni grof prosi na obed Pana! Plemenitaš ne sme odreči. Ko hitro pride, pozdravi ga grof pri vratih. „To je mojega prijatelja Vorkoviča družina!“ Grof sam ga kratkočasi.

„Kako čestita je ta družina?“

„Grofova milost je prevelika! Zdravi so.“

„Kako lepo, drago je sin oblečen, kako nežno! A hčeri? ali igrati, igrati?“

„Učiti se —“

„Pošteno gojiš otroke, saj to je zaklad vse omike. Zdehne se mu. Kaj pa kaj rodovitost to leto?“

„Ni posebna.“

„Slišal sem, da ni.“

„O, po mojem polji je vse potonolo.“

„Prosim!“

Molčita.

„Tako sploh tudi tožijo na — suša — suša!“

„Saj jasni, velemogočni Pan žrtvuje?“

„Ali kaj? Meni je vse vtonilo!“

„A! — odpusti mi. — Sedi k meni; ali naj ti nalijem francoskega vina ali ogrskega? he!“

„Ktero raji.“

„Le naravnost.“

(Konec prih.)

stopnike ptujih vlasti, da se te preselitve vdeležé in tudi gredo v Rim. Erancoski poslanec Choiseul pa ni voljin iti v Rim, kar vtegne razpor med Francosko in Italijo še bolj poostriti, dasiravno je že tolik, da so v Milanu v vračajoče se francoske vjetnike kamenje in blato metali. —

Razne stvari.

* (Wretschko & Marko contra Reiser.) Preteklo soboto o poldne se je slovesno položil temeljni kamen za c. k. višo realko v Mariboru. Kakor je že pri tacihi prilikah navada, bil je prostor okinčan s zastavami (avstrijskimi, deželnoimi, nemškimi) drevesci i. t. d., svirala je godba in bilo je nekoliko govorov. Prvi je govoril gosp. dr. M. Reiser, c. k. bilježnik in župan. Govor sam po sebi ni bil, da bi ga omenjali, ali gosp. Reiser se po znanem švabskem pregovoru: „Die Katze kann's Mause nicht lasse“ ni mogel zdržati — nekteri poredneži sicer trdè, da mu je le besede zmanjkalo — da ne bi poudarjal, ka bode realka posvečena „deutscher Bildung“ in „Pflanzstätte deutscher Kultur“. Da je bil ta izrek nepotreben in brez-takten je že dokazal tretji govornik, šolski svetnik gosp. dr. Wretschko iz Gradca, kateri je jako mirnim in dostojnim govorom Reiserja krenil na prste rekoč, da naj ta zavod služi omiki in vednosti, nikakor pa strastim (ohne Parteileidenschaft). Še odločneje pa je gosp. Reiser-ju protislovil njegov lastni koncipijent in mestni zbornik Marko, kateri je v slovenskem govoru, namenjenem delalcem, rekel, da naj se pri tej stavbi podasta roke Nemec in Slovenec in naj zavod služi omiki nemških in slovenskih otrok. Kdo ima tedaj prav in pravi takt ali gospod župan in bilježnik Reiser, ali mestni zbornik in koncipijent Marko in šolski svetnik dr. Wretschko? Gosp. dr. M. Reiser, župan in bilježnik, zabilježite si „Schwabenstreich Nr. II“! —

* (Razpisana) je služba pristava pri ces. kr. okrajni sodnji v Litiji z letno plačo 800 gld, s časom 900 gld. Dotične prošnje naj se vložè v 14 dneh pri predsedništvu c. k. deželne sodnije v Ljubljani.

* (Iz Kamnika) se nam piše, da tamošnji okrajni glavar gosp. Klančič na vse vloge krajnega šolskega sveta vedno in vedno le nemški odgovarja. Ker obstoji krajni šolski svet, kolikor ga mi poznamo, iz zgolj narodnih mož, ne umejemo, zakaj tacihi odlokov ne vračajo in zakaj se ne pritožijo. Le ne potrebne pohlevnosti in potrpežljivosti!

* (Dr. Prelog) v Mariboru ima, kakor čujemo, pod peresom izviren in obširen slovensk roman, kterem bo bajè nadèl naslov: „Šuntar“.

* (Vsa narodna društva) v Ljubljani delajo priprave za slovesno svečanost na slavo volilnih zmag na Hrvatskem. Program svečanosti bode obsegal predstavo v gledališči in izboren koncert z glasbo v čitalničnem vrtu.

* (Rojanska čitalnica) ponovi igro „Dobro jutro“, ker se je tako izvrstno igrala in mnogo veselja zbudila, na splošno zahtevanje 18. t. m. ob 7. uri zvečer. Udje so vljudno povabljeni. Neudje plačajo 50 kr. vstopnine. Odbor.

Za Tomšičev spominek:

	prenesek	417 gld. 50 kr.
Gosp. Franc Steiner v Mariboru	2	—
Franc Ratej, c. k. notar v Slov. Bistrici	5	—
dr. Josip Bizjak, koncipijent v Trstu	5	—
dr. Janez Steiner, odvetnik na Dunaji	15	—
Valentin Krisper v Ljubljani	10	—
Lambert Ferčnik, župnik v Žabnicah na Koroškem	2	—
Janez Spelič, trgovec v Dobrnči na Dolenjskem	—	50
Franciska Treo	1	—
Ivan Tomšič, učitelj v Dobrnči	1	—
Anton Hočevár, kaplan v Dobrnči	2	—
Del Cott Gustav, trgovec v Brežcih	5	—

Gosp.	Kreulič Josip Karl, trgovec v Brežcih	10 gld.	— kr.
"	Ivan Žuža, rudniški lastnik v Grižah	10	" "
"	Franjo Kapus, trgovec v Celji	5	" "
"	Ivan Tomažič v Ipavi	1	" "
"	Albin Arko, žurnalst v Ljubljani	2	" "
"	Matija Dobovišek, tržan v Šentjurji	—	50 "
"	Karel Gajšek, župnik na Dobrni	1	" "
"	Janez Vraz, kaplan na Dobrni	1	" "

Skup. . . 496 gld. 50 kr.

Obrtniki pozor!

V Podnartu blizo kolodvora ležeče posestvo, namreč: mlin, ostružnica (žaga), kovačnica, hiša, hlev in 10 oralov zemljišča je naprodaj. — Ker je posestvo prav blizo železniške postaje, ker je vodna moč iz potoke Lipnice zdatna in ker je okolica gozdnata se tukaj po volji lahko napravi vsake vrste tovarna (fabrika.) V

zadevi lege in drugih razmer je to posestvo za obrtništvo in trgovino tako priložno, da brž ko ne na Kranjskem v tej zadevi ni enake prilike. Nezmožnost v obrtniji je uzrok prodaje.

V Podnartu na Gorenjskem, dne 8. junija 1871.

France Miklavčič,
posestnik.

V Metliki na Kranjskem

je razpisana služba občinskega tajnika z letno plačo 350 gld.

Prosilci morajo biti popolnem izurjeni v kancelijskem in denarstvenem poslu, tako tudi v slovenskem kot uradnem jeziku, zraven pa v stanji položiti 500 gld. varščine.

Dotične prošnje se naj pošljejo na obč. predstojništvo mesta Metlike, najdalje do 25. junija t. l.

Županstvo v Metliki, 1. junija 1871. (2)

Na tisoče ljudi

ima zahvaliti svoje lepe lase edinemu, najzanesljivejšemu in najboljemu

pripomočku za lasno rast (haarwuchsmittel).

Ni je stvari, ki bi lase na glavi bolj branila in v rastenji podpirala,

kakor po vsem svetu tako znana in sloveča, od mediciničnih avtoritet preskušena, z najsijajnejšimi in čudovitimi uspehi kronana, od Nj. c. kr. apostoljskega veličastva cesarja Franza Jožeta I. avstrijskega,

kralja ogerskega in českega itd. z izključljivo c. kr. privilegijo za ves obseg c. kr. avstrijskih držav in vseh ogerskih kronovin s patentom 18. novembra 1865, št. 15.810/1892 odlikovana

Resedina pomada za kravžljanje (Reseda-Kräusel-Pomade),

pri ktere redni rabi se celo najbolj gola mesta na glavi popolnoma z lasmi obrastejo, sivi in rudeči lasje dobe temnejšo barvo; ona lasna tla čudovito okrepeča, popolnoma in v malih dneh odpravi vsakojak oprhlanje in luskinanja, za vselej in v kratkem ustavi izpadanje las, daje lasom naravno svetlobo, lasje dobijo

valovito podobo,

in jih brani, da v pozno starost ne osive.

Zarad svoje jako prijetne vonjave in krasne zunanje oblike je poleg vsega kinč najfineji toaletni mizi.

Cena ene steklice s podukom (v 7 jezikih) 1 gld. 50 kr., s poštnim pošiljanjem 1 gld. 60 kr. a. v

Prodajalci dobé dostojne odstolke.

Fabrika in glavna centralna razpošiljavna zaloga za drobno in debelo pri

Karlu Polt-u

parfumeur-ju in lastniku večih c. kr. privilegij na Dunaji, Hernals, Annagasse 15, v lastni hiši, kamor naj se pošiljajo vsa pismena naročila, in kjer se naročila iz provinc za poslan gotov denar ali proti poštnemu povzetju najhitreje izvršujejo. (20)

Glavne zaloge so edino pri gospodih:

Viktor Grablowitz, lekarju „zum Mohren“ v Gradcu, Murvorstadtplatz;
na dalje pri

Eduardu Mahru, dišavarskemu kupcu v Ljubljani, trgovcu z nirnberskim blagom v Beljaku
in A. Hudelist v Celovcu.

N.B. Kakor pri vsakem izvrstnem fabrikatu, poskušajo se tudi pri tem že ponarejanja in pačenja; torej prosimo, naj se kupci obračajo le na gori omenjene zaloge in naj pravo Resedino pomado za kravžljanje od Karla Polta na Dunaji izrečno zahtevajo, kakor naj tudi pazijo na gori tiskane marke.